

T. C.
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
MANİSA YÖRESİ TÜRK TARİHİ VE KÜLTÜRÜNÜ
ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ

**BİRİNCİ ULUSLARARASI MEVLÂNÂ, MESNEVÎ VE
MEVLEVÎHÂNELER SEMPOZYUMU BİLDİRİLERİ
(19-21 Aralık 2001- Manisa Mevlevîhânesi)**

Yayına Hazırlayan

Emrehan KÜEY

MANİSA 2002

MEVLÂNÂ SOYUNDAN GELEN VE KONYA MEVLEVÎHANESİNDE YETİŞEN VELED ÇELEBİ VE ONUN TÜRK DİLİ SÖZLÜĞÜ

İsmail PARLATIR*

Mevlânâ'nın 18. göbekten soyu olan Veled Çelebi, hem Mevlevî, hem postnişin hem âlim hem cumhuriyetçi bir zattı.

Veled Çelebi, Hatıralarım, (İstanbul 1946) adlı kitabında hayatı ile ilgili en geniş ve en sağlıklı bilgiyi vermektedir. Buna benzer bir biyografisini ise Son Asır Türk Şairleri adlı kitabın yazarı olan İbnülemin Mahmut Kemal İnal'a vermiştir (C.IV, s. 1977). Ayrıca Veled Çelebi Hakkında iki önemli araştırma da yapılmış ve yayımlanmıştır. Biri Nevin Korucuoğlu'nun Kültür Bakanlığınca yayımlanan kitabı; Öteki de Prof. Dr. Metin Akar'ın Türk Dil Kurumu yayınları arasında çıkan Veled Çelebi İzbudak (Ankara 1999) adlı kitabıdır.

Bu kaynaklarda verilen bilgiler sağlam olduğu için Veled Çelebi'nin hayatı üzerinde uzun uzun duracak değiliz.

Veled Çelebi, 14 Rebiül-evvel 1284/16 Temmuz 1867 günü Konya'nın Durafakı mahallesinde doğmuş. Küçük adı, Muhammed Bahaüddin'dir; Mevlânâ soyundan geldiği için de Çelebi adını almıştır.

İşte soy kütüğü:

Mevlânâ Celâleddin-i Rumî (604-672/1207-1273)

Sultan Veled (623-712/1226-1312)

Ulu Arif Çelebi (670-719/1272-1320)

M. E. Adil Çelebi (öl. 770/1368)

II. Arif Çelebi (öl. 825/1422)

Emir Adil Çelebi (?)

* Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi.

Cemaleddin Çelebi (öl. 865/1461)

Kadı Mehmet Yatıgan Çelebi (?)

Hüsrev Çelebi (öl. 969/1562)

Ferruh Çelebi (öl. 1000/1592)

Hasan Çelebi (?)

Pir Hüseyin Çelebi (öl. 1071/1661)

I.Bayram Çelebi (?)

II. Bayram çelebi (?)

Abdurrahman Çelebi (?)

Ahmed Çelebi (?)

Veled Çelebi (?)

Abdurrahman Çelebi (?)

Mustafa Necip Çelebi (?-1893)

Bahaeddin Veled Çelebi (1867-1953)

Veled Çelebi, hayatı boyunca kendisini Mevlevîliğe ve bilime vermiştir. Çelebilik (postnişinlik) makamına 1909 tarihinde tayin edilmiştir. Bilim alanında ise 35 kitap ile pek çok makalesi yayımlanmıştır. Veled Çelebi'nin kitapları şunlardır:

1. *Arapça Gramer*, Dersaadet Matbaası, İstanbul 1324/1908.
2. *Atalar Sözü*, Haz. Veled İzbudak, Kastamonu Saylavı; TDK, Devlet Basımevi, İstanbul 1936.
3. *Aynü'l-Hayat*, (Basılmamıştır.)
4. *Bedayü'l-Efkâr*, Karabet Matbaası, İstanbul 1310/1894.
5. *Biribirimizi Kırmayalım*, Evkaf-ı İslâmiyye Matbaası, İstanbul 1342/1926.
6. *Çocuklara Mahsus Letâif-i Hoca Nasreddin*, (Baskısı bulunamamıştır.)
7. *Darülfünun Dersleri*, Sırat-ı Müstakim Matbaası, İstanbul 1328/1912.

8. *Divan-ı Kebir'den Seçme Gazeller*, (On iki defter hâlinde olup Feridun Nafiz Uzluk Kitaplığında bulunmaktadır.)

9. *Divan-ı Türki-i Sultan Veled*, Matbaa-i Amire, İstanbul 1341/1925. (Kilisli Rifat ile birlikte).

10. *Ekler Lügati*, (Bu kitabın varlığı Feridun Nafiz Uzluk tarafından bildirilmektedir.)

11. *El-İdrak Haşiyesi*, TDK, Devlet Basımevi, İstanbul 1936.

12. *Ferheng-nâme-i Sadî Tercümesi*, Matbaa-i Amire, İstanbul 1340/1924. (Kilisli Rifat ile birlikte).

13. *Fethiyyat-ı Divan-ı Kebir Tercümesi*, (Basılmamıştır)

14. *Hatrü'l-Kelâm. Vasiyet-nâme-i Şerife Şerhi*, Necm-i İstikbâl Matbaası, Dersaadet 1330/1912.

15. *İmlâ Risalesi*, (Basılmamıştır.)

16. *Kur'an-ı Kerim Elifbası ve Kur'an-ı Kerim Tilâvetine Medhâl*, Kitabhane-i İslâm, 2 cilt, İstanbul 1339/1923.

17. *Letâif-i Hoca Nasreddin*, (Musavver Letâif-i Hoca Nasreddin Rahmetü'llah-ı Aleyh) İkbâl Kütüphanesi, İstanbul 1327/1907.

18. *Leyla ile Mecnun*, Alem Matbaası, İstanbul 1311/1895.

19. *Lisan-ı Farisî*, Hürriyet Matbaası, İstanbul 1327/1912.

20. *Livaü'l-Vıfak*, (El yazması hâlinde olup Feridun Nafiz Uzluk Kitaplığında bulunmaktadır.)

21. *Menakıb-ı Hazret-i Mevlânâ*, Konya Vilâyeti Salmâmesi, 1332/1914 içinde (El Yazması nüshası Feridun Nafiz Uzluk Kitaplığında bulunmaktadır.)

22. *Mesnevî Tercümesi*, Maarif Vekâleti, Dünya Edebiyatından Tercümeler, Şark-İslâm Klâsikleri:1, Maarif Matbaası, İstanbul 1942-1946, 6 cilt.

23. *Mevlânâ ile Sultan Veled'in Rumca Şiirleri*, (El Yazması nüshası Feridun Nafiz Uzluk Kitaplığında bulunmaktadır.)

24. *Mir Ali Şir Nevaî, Muhakemetü'l-Lügateyn*, Osmanlıcaya nakili: Veled Çelebi, İkdâm Matbaası, İstanbul 1325/1899.

25. *Muvazene*, Kasbar Matbaası, İstanbul 1311/1895.

26. *Not defterleri, Mecmualar*. (Feridun Nafiz Uzluk bunların on defter hâlinde şahsî kitaplığında bulunduğunu söylemiştir.)

27. *Uğuz (Oğuz) Ata, Orhun Abideleri*, Çankırı Basımevi (tarihsiz).

28. *Rubaîyyat-ı Hazret-i Mevlânâ*, Ahter Matbaası, İstanbul 1312/1894.

29. *Seçme Hadis-i Şerifler*. (İki büyük defter hâlinde olup el yazması nüshası Feridun Nafiz Uzluk Kitaplığında bulunmaktadır.)

30. *Şerh-i Aşk-nâme-i Hazret-i Bahaeddin Sultan Veled*, Mihran Matbaası, İstanbul 1305/1890.

31. *Tarih-i Sâdât-ı Mevleviyye*. (Veled Çelebi bu eserin varlığından söz etmiştir. Hakkında başka bilgi yoktur.)

32. *Türk Alfabesi*. (Basılmamıştır.)

33. *Türk Dili*. (El yazması Türk Dil Kurumu Kütüphanesindedir. Prof. Dr. İsmail Parlatır, Doç. Dr. Nurullah Çetin, Doç. Dr. Önal Kaya yeni harflere çevirmiş ve baskıya hazır hâle getirmişlerdir.)

34. *Türk Diline Medhal*, Matbaa-i Amire, İstanbul 1339/1923.

35. *Türkçe İtikat*

Bu eserlerinden en tanınmış olanı ve uzun yılların ürünü olan önemli eseri *Türk Dili* 'dir.

Veled Çelebi'nin hayatında Mevlevîlik ve postnişinlik çok önemli bir yer tutar. Çelebi'nin yetiştiği ve olgunlaştığı yıllarda, aşağı yukarı XX. yüzyılın başlarında postnişinlik Abdülvahid Çelebi (öl. 1907) dedir. Onun ölümünden sonra Abdülhalim Çelebi (öl. 1925) postnişin olarak tayin edilir. Ancak Abdülhalim Çelebi, gerek siyasî gerek Şeyhülislâm'a ters düşmesi gerekse özel hayatındaki itinasız davranışları bakımından postnişinlikten azledilir; yerine Veled Çelebi tayin edilir (1909).

Veled Çelebi hatıralarında, “ Dokuz yıl Mevlânâ postuna oturup hizmet ettim ” der. Bu süre içinde Çelebi, dergâhı baştan aşağı elden geçirir; sanduka ve mezar taşlarını okur; deftere kaydettirir; kütüphanedeki el yazmalarını inceler; imamlık, mesnevîhanlık ve müderrislik görevlerini yerine getirir; öğrencilere *Mesnevî* ve *Pend-nâme*'yi okutur; Karatay Medresesinde Farsça

dersler verir. Kısacası Konya'da Mevlevîhane'de kaldığı yıllarda çok verimli ve bereketli günler geçirir.

Veled Çelebi, postnişinliği süresince de devletle ve hükümetle iyi ilişkiler içinde olmuştur. Hatıralarında, “ Ben Meşrutiyet devrinin bir Çelebisiyim; Sultan Hamid'e erişemedim; Sultan Reşad bana o derece iltifat ederdi ki Mevlânâ'dan başka hiçbir Çelebi bu kadar iltifata nâil olmamıştır. Her İstanbul'a davet olundukta Topkapı Sarayına misafir olurdum. Sultan Reşad bana iade-i ziyaret ederdi. ” (Hatıralarım, İstanbul 1946) demektedir.

Öte yandan İttihad ve Terakkî Partisi ileri gelenleri ile de Veled Çelebi iyi münasebetler kurduğunu söyler. Bu iyi münasebetlerden yararlanarak Konya'da güzel işler yapar. Sultan Veled Medresesini ilk okula; Karatay Medresesini orta okula çevirmeyi planlar; fakat çevresinin direnmesi ile arzusu gerçekleşmez.

Birinci Dünya savaşı yıllarında Veled Çelebi miralaydır. Savaş ilân edilince Sultan Reşad, Çelebi'den bir “ Mücahidin-i Mevleviyye ” oluşturmasını ister. Alay, Konya'da toplanır. Alay komutanı (miralay) da Veled Çelebi'dir. Alayın idaresini ise Yenikapı Mevlevîhanesi Şeyhi Abdülbaki üstlenir. Alay, Konya-Halep yolu ile Şam'a ulaşır. Orduyu manen yönlendirir ve yüreklendirir; savaş sonrasında da bu asker-dervişler Konya'ya döner ve dergâhlarına dağılırlar.

Birinci Dünya Savaşının sona ermesinden sonra gerek İngiliz işgal kuvvetlerine, gerek Feritpaşa Kabinesi Şeyhülislâmı Sabri Efendi'ye vaki olan şikâyetler üzerine 2 ramazan 1337/1 Haziran 1919 günlü irade ile Veled Çelebi, postnişlikten azledilir.¹

Veled Çelebi, İstanbul'a döner; Sultan Vahidüddin kendisini “ Şurâ-yı Devlet azalığına ” tayin eder. Bir süre sonra da Ankara'ya yerleşir (1921); bir yandan da Ankara Lisesinde Farsça dersleri verir.

Ankara'da Veled Çelebi'nin kendisine en yakın hissettiği kişi Mustafa Kemal Atatürk'tür. Zaten TBMM'de iki devre Kastamonu milletvekili, bir devre de Yozgat milletvekili seçilmesinde Atatürk'ün desteği vardır. Gene Atatürk'ün direktifleriyle Türk Dil Kurumunda, sözlük çalışmalarında görevlendirilir ve ölümüne kadar bu görevi sürdürür; 4 Mayıs 1953 günü vefat

¹ Bu konudaki Başbakanlık Devlet Arşivi belgeleri Prof. Dr. Metin Akar'ın *Veled Çelebi İzbudak* (Ankara 1999, s. 42-44) adlı kitabında orijinal olmak üzere yayımlanmış bulunmaktadır.

eder; Hacıbayram Camiinde kılınan cenaze namazına başta İsmet İnönü olmak üzere pek çok devlet erkânı katılır. Cebeci Mezarlığındaki kabrinin mezar taşına şu dizeleri yazdırılır:

Geçtim hevesât-ı dünyevîden

Zevk aldım umur-ı uhrevîden

Ya Rab beni bir nefes ayırma

Kuran ü Hadîs ü Mesnevîden

TÜRK DİLİ LÜGATİ

Veled Çelebi, *Türk Dili* adını verdiği sözlük çalışmasını şu dörtlüğü ile değerlendirir:

Binlerce mücelledâtı bir bir dittim

Tâ gaye-i vüs'-i beşerîye yetdim

Türk'ün bu muazzam diline leyl ü nehâr

Tam kırk yılımı hayatımın sarf etdim.

Doğrudur, gerçekten pek çok kaynağı elden geçirmiştir. İşte bu kaynakların ne olduğunu eserin başına koyduğu “ Mukaddime ” den öğreniyoruz:

1. Arapçadan, Acemceden, Türkçeye yayılmış el yazısı gayet kadim lügat kitaplarıdır.

2. Elde tedavül eden matbu lügat kitaplarıdır. Asım Efendi lügatçilerin en büyüğüdür. Tahkikte birincidir. Binaenaleyh “ *Burhan-ı Katı* ”ın Türkçe lügatlerini kâmilinden aldığım gibi “ *Kamus* ” tercümesinden de çok nakliyyat yaptım. Tebyiz esnasında da daima müracaat edilecektir. (Kilisli Rifat ile birlikte). “ *Vankulu* ” ile “ *Ferheng-i Şuurî* ” den de bir çok menkulâtımız vardır.

3. Necip Asım Bey üstadımızın himmetiyle “ Vambery, Radloff, Thomsen ” in eserlerinden “ *Jurnal Aziyatik* ” in lügavî makalâtından da mühim bir surette müstefit oldum.

4. *El-İdrak li-lisani'l-Etrak* ile el yazısı bir çok havaşisi, *Et-Tuhfetü't-Zekiyye fi'l-Lügati't-Türkiyye*, *İbni Mühenna*, Salih Efendinin *Akdemü'r-Rum*, *Müsellesat*, *Kamusü'l-Ervam* namında lügatleri *Mirkat-ı Kestelli*, *Çulluk*

Kapan, Divanü Lügati't-Türk müteaddit yazma ve basma, mufassal muhtasar Nevayî lügatleri gibi yirmiyi mütecaviz lügat kitabından bize lâzım olanları kâmilen *Türk Dili* 'ne boşalttım.

5. *Orhun Abidesi, Kutadgu Bilig, Aybetü'l-Hakayık, Hoca Ahmet Yesevî, Sufiyullah-ı Yar, Sultan Hüseyin Baykara, Emir Ali Şir Nevayî, Molla Lütî, Emir Haydar-ı Divane, Şeybanî Han, Mirac-name, Yusuf ü Züleyha Destanı, Sultan Veled, Âşık Paşa Divanı, İskender-name-i Ahmedî, Süheyl ü Nevbahar, Ahmet Haramî, Şeyhî Divanı ve Hüsrev ü Şirin'i, Hurşid ve Ferahşad, Ahmet Paşa ve Necati* divanları gibi dokuzuncu asra kadar Anadolu kudemâ-yı şu'arâsı divanları kezalik kudemadan bazılarının manzum ve mensur *Şeh-name, Fütuhu's-Şam, Kabus-name, Siyer-i Nebevî* tercümelere ile daha bir çok yazma eserlerden lügatler ve şahitler alınmıştır ki bu lügat kitabının sonunda inşallahu'r-rahman bütün me'hazların mücmel tarifatiyle bir cetveli ilâve olunacaktır.

6. Rıza Nur Bey zamanında Maarif Vekâlet-i Celîlesinin bütün mülhakattan getirttiği her memleketin lügat-ı nâdiresini kâmilen iktifat eyledim. Oraların emsal ve eşarından şahitler yazdım.

7. On kadar meşhur Türk lehçelerinden eski Uygurca, Kıpçakça, Türkmençe, Çağatayca dedikleri lehçede yazılmış asardan başka bugünkü Özbek, Tatar, Kırgız, Türkmen, Kaşgar, Çuvaş, Yakut, Kalmuk lehçelerine dair müsteşriklerin asarından ve hatta bu lisanlarla yazılmış Tevrat ve İncil-i Şerif tercümelerinden lügat ve şahit hususunda çok istifade eyledim.

Türk Dili'nin Türk Dil Kurumu Kütüphanesinde iki yazma nüshası var. Biri Kilisli Muallim Rifat'ın elinden çıkma nüsha. Bunu Veled Çelebi gözden geçirmiş ve tashih etmiştir. İkinci nüsha ise birinci nüshanın temize çekilmiş biçimidir. Temize çekme işini ise 1926-1928 tarihleri arasında Gazi Terbiye öğrencileri yapmıştır.

Türk Dil Kurumu Kütüphanesinde tozlu rafların arasından alıp çıkararak iki öğrencim Doç. Dr. Nurullah Çetin, Doç. Dr. Önal Kaya ile Türkçe Sözlük ilkelerine göre yeni harflere aktarmak mutluluğu ise bana nasip olmuştur. Bu eser, Türk Dil Kurumu Kütüphanesinde araştırmacıların hizmetine sunulmuştur.

Bu sözlükte yer alan Mevlânâ ve Mevlevîlikle ilgili dikkate değer maddeleri şöyle sıralayabilirim:

Mesnevî 1. Her iki mısra'ı bir kafiyede olan şiir ki ekseriya uzunca manzume suretinde olur. **2.** Mevlânâ Celâleddin-i Rumî Hazretlerinin bu surette mürettep kitab-ı meşhuru: *Mesnevî-yi Şerif, Şerh-i Mesnevî* (Lehçe, Ş.). *Mesnevî-yi Şerif* altı cilt manzum eserdir. Mündericatı Mevlânâ zamanındaki Türk, Acem, kısmen Arap âriflerin âsârından hasseten Türklerin harsiyyatından müstefid olarak vücuda gelmiş, “ İrfân-ı Muhammedî ” kitabıdır. *Mesnevî*'deki derin, ince, insanı gayş eder hakayık ve maaarif alel-ekser bikdir. Cenâb-ı Mevlânın sinezâdıdır. Diğer eserlerde görülmez. Onun için bir mesnevî-hân mutlaka ârif ve zarif, nüktedan, mazmun-nevaz, hoş-meşreb olur. Hatta bütün Mevlevîlere bu hâl sirayet etmiştir. *Mesnevî-yi Şerif* bazılarının zannı vechile meselâ Şeyh Ekber'in eserleri gibi sırf tasavvuf kitabı değildir. Telifi esnasında Hazret-i Mevlânâ hiçbir tasavvuf kitabına müracaat etmemiştir. Hatta eline kalem almamış, medresede, Meram bağında, hamamda o söylemiş, Hüsameddin Çelebi yazmıştır. Bazı geceler sabahlara kadar muttasıl söylemiş. *Mesnevî*'nin bir yerinde bunu hikâye eder. Hüsameddin Çelebi'nin belinde divit, koynunda kâğıt daima yanında gezermiş “ yaz ” dermiş, o muttasıl yazarmış.

Mevlânâ ile ilgili öteki terimleri ise şöyle açıklamaktadır:

Mevlânâ 1. Bazı büyük ulema ve meşayihe verilen unvandır. *Mevlânâ Celâleddin-i Rumî*. **2.** Hitapta “ yahu ” makamında kullanılır (Lehçe, Ş.). Hitap manası ancak İstanbul'un müteahhirîn ulemasına mahsus idi. Eslâf büyük adamları vasf ederlerdi. Fakat âlem-i İslâm'da ve Türklükte yalnız Mevlânâ veya hazret-i Mevlânâ denilince Muhammed Celâleddin Rumî murat olunur.

mevlevî Mevlânâ Celâleddin Rumî hazretlerine mensup ve tarikat-ı aliyelerine tâbi olan (Lehçe, Ş.).

mevlevîhane Tarikat-ı Mevleviyye'ye mensup dergâh (Lehçe, Ş.).

molla (yahut **monla**) **1.** Mevleviyet sahibi, büyük kadı: *Mekke, Mısır mollası*. **2.** Mevleviyet pâyesinde bulunan zat. **3.** Büyük âlim, hoca. **Molla Cami Mevlânâ yı Cami. Molla-i Rum Mevlânâ Celâleddin Rumî** **4.** Ulûm-ı diniyye ve âliyye talibi. **Molla bey** ricâl-i ilmiyye asil-zadegânına itlak olunur (Lehçe, Ş.). Bu “ molla ” yahut “ mulla ” telâffuz olunan kelimenin fil-asl “ Mevlânâ Efendimiz ” den Türkleşme olduğuna kaniyim.

Mevlânâ'ya dayanarak veya şahit göstererek açıkladığı terimlerden çok çarpıcı olanlarını burada örnek vermek istiyorum. Bu terimlerden olarak ilkin “ Çelebi ” ve “ Çelebilikten ” söz etmek istiyorum

Çelebi sözü açıklanırken bu terimin o dönemde Konya bölgesinde kazandığı anlamı veriliyor. O maddenin 4. Anlamı şöyle: “ El-yevm Konya’da Mevlânâ hazretlerinin postnişinine verilen unvan ”. Ayrıca Mevlânâ’nın bir beytini de örnek veriyor:

“Çelebidür kamu dirlik çalaba gel ne gezersin

Çelebi kulların ister çelebiyi ne sanırsın ”

(Hazret-i Mevlânâ)

Çelebilik “ efendilik ” ve “ terbiye, naziklik, zarafet ” kavramları ile karşılıyan Veled Çelebi, sözün derinliğine dikkati çekmek için Mevlânâ’nın çevresinde bu kelimenin kullanımına, hatta terimleşmesine dikkati çekmeye çalışır:

“ Fakat ben Çelebi 'ye nefs-i Mevlânâ'dan şahit getirdim. Mevlânâ'nın bu kelimeyi Cengiz'in hurucundan sonra öğrendiğine nasıl kail olalım. Ne çabuk şark Türkçesinde şayi oldu da ta Anadolu'ya yayıldı. Çünkü Konya'da bu kelime Allah lafz-ı şerifinden ziyade şayi idi. Bir vaazi esnasında bir Oğuz eri Mevlânâ'ya ' Aka ve Mevlânâ çalabumuza digil arzumuzu yıkmadın öndin yazugumuzu yarlıgasun ' demiş. Herhâlde lâ-akal bir asır akdem Konya'da “ çalab ” var idi ki beytü'l-ilm, beytü'l-isâle, beytü'l-fütüvveden olan kimselere “çelebi” deniyordu. Hüsameddin Çelebi, Selâhaddin Çelebi yârân-ı Mevlânâ'dır. Sonra ecnebi papazları acaba “ sâlibi aynen Arapçadan aldılar mı ki sonra çalap ” oldu ”.

Bir başka söz “ efendi ” dir; belki buna terim demek daha doğru olur. Veled Çelebi, bu sözü, önce, “ sahip, malik, mevlâ ” olarak karşılıyor; ikinci kavram olarak “ çelebi, hoca ” (tanzim ünvanı olup başlıca okumuşlara ve ulema ile erbâb-ı kaleme mahsustur; aga mukabili) diye açıklamada bulunuyor. Hz. Mevlânâ’nın ise bu söze kazandırdığı yeni değeri şöyle dile getiriyor:

Hazret-i Mevlânâ'nın menakıbında Mevlânâ, zaman-ı ricâlinin bile “efendi” yâd olunmasını istemezmiş. “ Efendi ancak Allah'tır dermiş. Mevlânâ iyi Rumca bilir.

Sonuç olarak şunu vurgulamak isterim. Veled Çelebi, hayatı boyunca Mevlânâ’nın ve Mevlevîliğin hizmetinde bulunmuş; gerçekten “ çelebi ” mizacıyla postnişinliğinde örnek olmuştur. Onun bu meziyeti yanında gazeteciliği ve araştırma kimliği ile Türk kültürüne önemli katkı sağlayacak eserler kaleme almıştır. Bunlardan biri, belki de en önde geleni, 28848 madde

İsmail Parlatır

başı/20.000 civarında madde içi söz varlığı ile –ki yaklaşık 50.000 söz varlığı
etmektedir- ve de maddelerde yaptığı tanımlara kaynaklardan çıkardığı şevahit
ile takdire şayan olan Türk Dili Sözlüğüdür.